

ENTORN A LA SUCCESSIÓ DEL CARDENAL-ARQUEBISBE JUBANY

El Vaticà i Catalunya, novament

Pròxima la jubilació de l'arquebisbe-cardenal Jubany, comença a sonar la baralla de noms que podrien substituir-lo en l'arxidiòcesi de Barcelona. Entre aquests possibles substituïts hi ha Miguel Roca Cabanellas, arquebisbe de València i tolerant amb l'anticatalanisme local més visceral.

Josep M. Pasqual

Segons un informe aparegut en el dossier IDP-Servei Confidencial, editat a Barcelona, s'està començant a viure en sectors catòlics d'aquesta ciutat una certa preocupació davant la futura substitució de **Narcís Jubany**, cardenal-arquebisbe de l'arxidiòcesi barcelonina.

La notícia apareguda en el confidencial alertava sobre la possibilitat que l'actual arquebisbe de València, **Miguel Roca Cabanellas**, «un arquebisbe anticatalà» substituís **Jubany**, i diaris com *La Vanguardia* i l'*Avui* van recollir la notícia.

Posat en contacte amb cercles cristians, **EL TEMPS** ha volgut esbrinar quins són els mecanismes que regiran la substitució de **Jubany** i ha volgut esbrinar quines possibilitats —poques— té **Roca Cabanellas** de ser nomenat arquebisbe de Barcelona.

Modalitats en el nomenament de bisbes

El nomenament de bisbes es regula pel canon 377 del Codi de Dret Canònic —segons una normativa promulgada pel Consell d'Afers Públics de l'Església, de 25 de març de 1972, per tant, postconciliar—. Aquesta normativa preveu diverses formes de designació episcopal.

La modalitat de designació més comunament usada en l'actualitat és la del nomenament directe des de la Santa Seu. Via que encara contempla dues subdivisions. L'una, per als estats que no tenen règim d'acord amb el Vaticà, un exemple il·lustratiu dels quals són els Estats Units, on el president **Reagan** s'assabenta de la designació d'un bisbe —per exemple del de Filadèlfia— a través de la premsa.

L'altra modalitat correspon a estats amb acord amb el Vaticà, com és el cas de l'espanyol en el moment present, en què regeix un conveni —de 28 de juliol de 1976— entre el govern de Madrid i la Santa Seu. L'articulat d'aquest

Cardenal Jubany, pròxim a la jubilació.

conveni concret preveu, entre altres aspectes, que el Vaticà —no obstant la seva completa autoritat en matèria de nomenaments episcopals en el territori espanyol— ha de pre-notificar al govern el nom dels bisbes a designar, per al cas d'una possible objecció de tipus polític. En els prop de dotze anys de vigència del conveni, però, el govern espanyol no ha exercit aquesta facultat.

Repasada a la història

Abans que el rei **Joan Carles I** fos el cap d'estat, les nominacions episcopals havien presentat altres modalitats. Quan la segona República, la separació església-estat espanyol era evident, la mateixa constitució republicana ho estipulava. Així, els bisbes d'aleshores van ser elegits sense intervenció del govern.

Amb el franquisme, però, el règim va voler controlar l'església. **Franco** va intentar restablir un antic dret absolutista —anomenat dret de Patronat— que deixava en mans del cap d'estat els nomenaments dels bisbes i fins i tot dels rectors de les parròquies. L'oposició a aquest dret per part de **Pius XII** va suposar el no-nomenament de cap

bisbe en tot l'estat, des del final de la guerra civil fins al 7 de juny de 1941, data en què es va fer un conveni entre la Santa Seu i el govern espanyol. Aquest conveni —signat en plena dominació hitleriana d'Europa— oferia encara un privilegi a **Franco**: el dret de presentació. Entre el govern i el nunci —representant del Vaticà— triaven sis noms de possibles bisbes, el papa reduïa el llistat a tres, i en darrer terme, **Franco** designava el bisbe. El conveni del 41 significava en primer acostament entre l'església —que ja no quedava tant al marge com en l'etapa del dret de Patronat— i el govern franquista —que mantenia el dret de presentació.

En l'etapa de **Pau VI** es va signar un nou acord entre la Santa Seu i l'estat espanyol: el Concordat del 27 d'agost del 1953. **Pau VI** defensava la idea que els governs anessin renunciant a intervenir en el nomenaments de bisbes. Però amb **Franco** no ho va aconseguir i fins i tot el Concordat del 53 no va abolir el dret de presentació, ja que molt hàbilment el cap d'estat espanyol havia aconseguit introduir una clàusula en el conveni de l'any 41 que estipulava que, en cas d'un futur Concordat,

el dret de presentació es mantindria.

No va ser fins l'any 1976, una vegada mort **Franco**, que el rei **Joan Carles I** renuncià per iniciativa pròpia a qualsevol dret d'intervenció en el nomenament de bisbes, a través del conveni abans citat de juliol del 76, ara per ara vigent.

Com es nomena realment un bisbe

Tal com hem dit abans, el nomenament de bisbes està regulat pel cànon 377 del Dret Canònic. Aquest cànon preveu que els bisbes d'una província eclesiàstica es reuneixin cada tres anys per fer una llista de noms d'aquells sacerdots o religiosos que creuen aptes per ser elegits bisbes. I, via nunciatura, remetent la llista a la Santa Seu, de manera que, periòdicament, aquesta va nodrint un gran fitxer de candidats.

A Catalunya, els bisbes que es reuneixen per elaborar el llistat són els de les set diòcesis de la província Tarraconense: Tarragona —que és arxidiòcesi—, la Seu d'Urgell, Solsona, Vic, Girona, Lleida i Tortosa, més el bisbe de l'altra, l'arxidiòcesi de Barcelona. Junts, la Tarraconense i Barcelona formen la Conferència Episcopal Catalana. La composició de les llistes —i en general tots els afers relacionats amb la cúria— es mantenen en el secret més absolut.

Quan es produeix una vacant —per exemple, per jubilació— i cal nomenar un nou bisbe diocesà, i també per al nomenament del bisbe coadjutor amb dret a successió, es posa en marxa un mecanisme complementari al de les reunions trianuals. Seguint amb el cas del Principat de Catalunya, tornaria a reunir-se la Conferència Episcopal Catalana, proposa una terna per proveir la vacant i, també via nunciatura, es fa arribar a la Santa Seu. Abans de trametre la terna al papa, el nunci elabora un informe dels nominats, prèvia consulta individual amb cadascun dels bisbes, amb el president de la Conferència Episcopal Espanyola —actualment, **Àngel Suquía**— i també, si vol, amb canonges del bisbat corresponent, amb sacerdots, religiosos i laics.

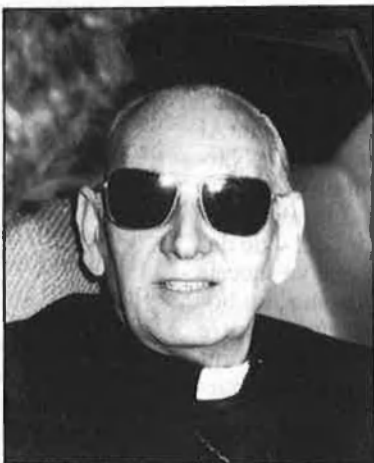
A partir de la terna proposada i de l'informe del nunci, però, la Santa Seu és absolutament lliure de nomenar qui vulgui —sacerdot o religiós— per a co-

brir la vacant episcopal, tant si està proposat per a bisbe com si no, encara que normalment es respecta la terna.

En una estructura tan jerarquitzada com l'eclesiàstica, que el nomenament d'un bisbe depengui en darrera instància de la decisió unipersonal del papa evita, si més no, que els nomenaments episcopals puguin caure en una dinàmica electoral similar a la que cobreix els càrrecs polítics. D'altra banda, la consulta a laics per a elaborar els informes del nunci s'ha d'entendre com una voluntat de no ex-

cloure l'opinió del laicat, tot i que, des del Concili del Vaticà II, allò que sí que intencionalment es vol excloure és la intervenció del poder civil en els nomenaments eclesiàstics.

Tot i els mecanismes establerts en els estats tradicionalment catòlics —l'espanyol n'és un exemple— es mantenen uns hàbits absurds i conservadors en la pràctica dels nomenaments de bisbes. La promoció episcopal es regeix sovint per l'escalafó. En un principi els bisbes són destinats a diòcesis menys importants —és un mecanisme que té l'església per curar-se en salut quan nomena un bisbe per primera vegada— i poden arribar a una arxidiòcesi —on més feina hi ha— precisament quan són més vells. Normalment, doncs, els bisbes de les diòcesis més petites són

Miquel Montcada, bisbe de Solsona. Baix, seu episcopal a Barcelona.

bisbes de pas i els bisbes metropolitans —els arquebisbes— arriben al seu càrrec procedents d'alguna de les diòcesis sufragànies.

El cas de l'arxidiòcesi de Barcelona

Per bé que segons els experts és preferible que les diòcesis siguin en nombre d'habitants inferiors al mig milió, la de Barcelona constitueix una macrodiòcesi de 4.279.632 persones. La situació lògica seria que algunes de les catorze zones —Barcelona-centre, est, nord, sud, Collserola, Badalona-Santa Coloma-Sant Adrià, Llobregat, Martorell, Terrassa, Sabadell, Vallès Oriental, Maresme, Garraf i Penedès— en què se subdivideix es convertissin en diòcesis sufragànies —com Sogorb-

Castelló n'és de València, per exemple— i es delimités una diòcesi metropolitana a Barcelona ciutat. Junes formarien una província eclesiàstica, com la Tarraconense o la Valentina, formades per una diòcesi metropolitana i les seves respectives diòcesis sufragànies.

Avui l'arxidiòcesi de Barcelona no pertany a cap província eclesiàstica i depèn directament de la Santa Seu. Al front hi ha el cardenal-arquebisbe **Narcís Jubany**, nascut a Santa Coloma de Farners, ara fa 74 anys. **Jubany** és arquebisbe de Barcelona des del 4 de desembre de 1971, data en què va succeir l'arquebisbe **Marcelo González**, un home que havia exercit el càrrec entre contínues tensions i un rebuig bastant generalitzat per part dels catòlics bar-

celonins i dels de tot Catalunya, des del maig de 1966. El nomenament de monsenyor **González Martín** va commoure l'opinió catòlica de Catalunya i va ser l'origen d'una campanya, «Volem bisbes catalans», que va centrar durant força temps l'opinió pública internacional.

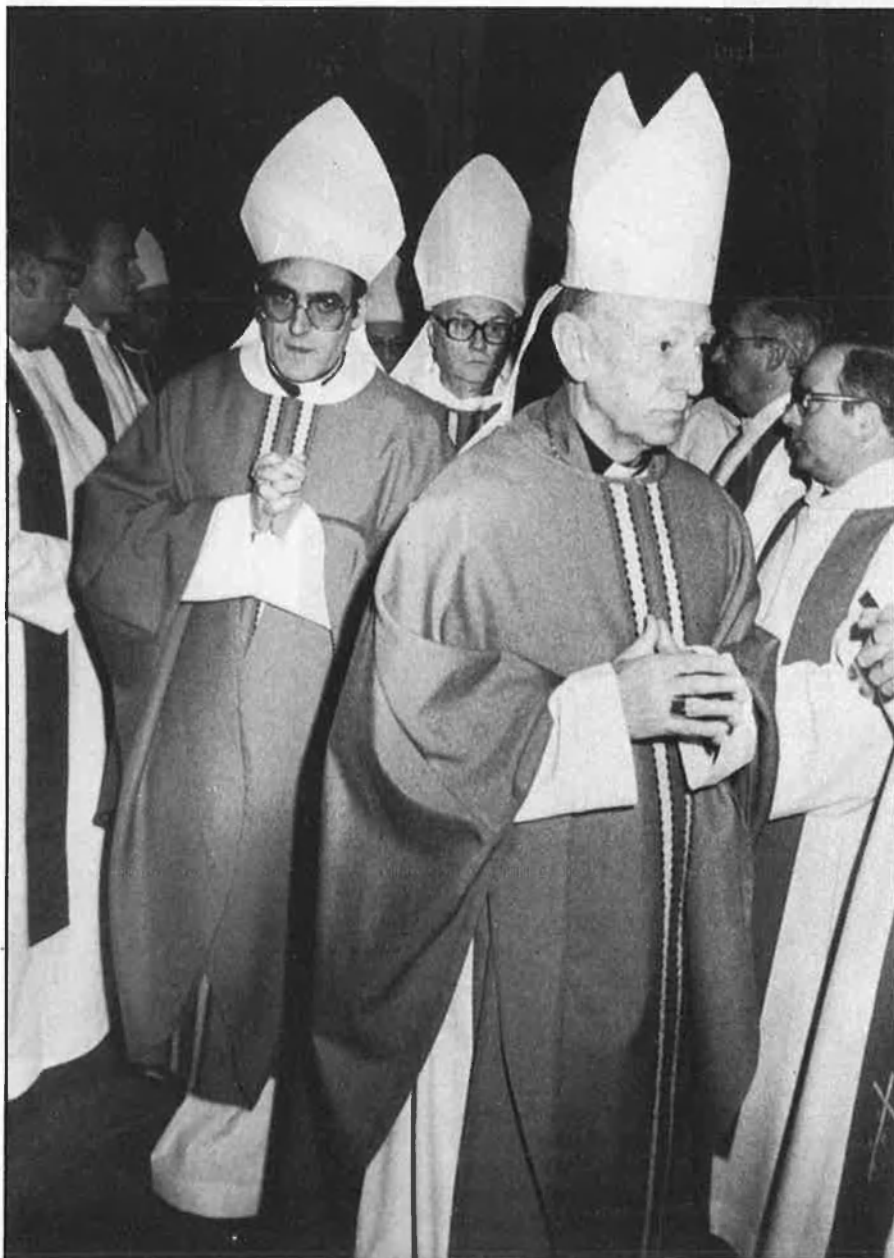
Ara, després de setze anys de prestigi i acceptació unànimement reconeguts entre els catòlics barcelonins, el proper 12 d'agost de 1988, el cardenal **Jubany** complirà 75 anys i haurà de dimetir reglamentàriament del seu càrrec —per jubilació.

Una hipòtesi pot ser que el papa no accepti la dimissió de **Narcís Jubany** i li allargui el pontificat uns quants anys —ja n'hi ha precedents. L'altra és que sigui immediatament acceptada la dimissió i calgui, per tant, nomenar un nou bisbe. Arribats en aquest punt, i segons la lògica d'eleccions abans descrita, ja que Barcelona no és província eclesiàstica, qui sembla comptar amb més possibilitats per a ser nou arquebisbe de Barcelona és l'actual arquebisbe de la diòcesi metropolitana de Tarragona, **Ramon Torrella**.

Els bisbes i les diòcesis dels Països Catalans

Tot i la probabilitat que **Torrella** succeeixi **Jubany**, no fóra sobrer per una repassada per altres bisbes residencials dels Països Catalans, que també podrien ser inclosos en una travessa d'arquebisbables.

La catalanitat del nou arquebisbe de Barcelona, si més no, sembla assegurada, no tant perquè encara puguin perdurar els efectes de la campanya «Volem bisbes catalans», com a resultat de la qual totes les diòcesis del Principat han quedat en mans de bisbes de llengua catalana i —des de la pastoral «Arrels Cristianes de Catalunya» es pot afirmar amb certesa que bisbes també amb un inequívoc sentit nacional català—, sinó també per la sensibilitat que per la llengua i la qüestió catalana han demostrat tant el cardenal **Cassaroli** —una espècie de president de govern dins la cúria romana, que per esmenar l'enfocament uniformista que el papa havia donat a la seva visita a l'Estat espanyol, posteriorment va desplaçar-se expressament a Catalunya i va adreçar-se en català en una audiència amb el president de la Generalitat— com també pel comportament del nunci **Tagliaferri**, que en la cerimònia d'ordenació —a finals de desembre passat— del nou bisbe auxiliar de Barcelona, **Lluís Martínez Sistach**, va parlar només en català.

«Volem bisbes catalans». ¿Caldrà repetir la campanya?

DOMÈNEC UMBERT

Una tria que s'inclina Per Ramon Torrella.

Especialment, hi ha dos bisbes a les diòcesis dels Països Catalans que difícilment comptarien amb la deguda acceptació per part de la comunitat religiosa barcelonina. L'un és **Miguel Roca Cabanellas**, bisbe de València. L'altre, **Jean Chabbert**, bisbe de Perpinyà-Elne, que tampoc no és de parla catalana, tal com succeeix habitualment entre els bisbes nomenats en aquella diòcesi, avui a l'Estat francès.

A part de **Roca Cabanellas**, i dels bisbes de Sogorb-Castelló, el d'Oriola-Alacant i el d'Albacete, completen la província Valentina els bisbes de Mallorca, Menorca i Eivissa. Els balears, pel seu compte, també tenen en projecte la creació d'una província eclesiàstica pròpia i independitzar-se de la Valentina. De moment, els bisbes de Mallorca, Menorca i Eivissa participen juntament amb els del Principat en la comissió interdiocesana per a la versió de textos litúrgics al català, iniciativa que no és compartida pels bisbes del País Valencià i, encara menys, pel de Perpinyà.

Entre els bisbes de la Tarraconense —els que compten amb possibilitats de substituir **Jubany**—hi ha, primer de tot, **Ramon Torrella**. L'actual arquebisbe de Tarragona, que a Roma havia adquirit un càrrec de confiança en ser vice-president del Secretariat per la Unitat dels Cristians, i va tenir la cúpula cardenalícia a tocar de les mans, ja va ser nomenat bisbe auxiliar de **Marcelo González**, quan Roma estava en certa manera espantada per la campanya «Volem bisbes catalans». Després va substituir **Pont i Gol** en l'arxidiòcesi de Tarragona.

Altres dos bisbes més són el de la Seu, **Joan Martí Alanis**, i el de Tortosa, **Ricard-Maria Carles Gordó**. Mar-

tí **Alanis** ha demostrat condicions d'home de govern, quasi d'home d'estat, i ha col·laborat activament en la modernització política d'Andorra,

país del qual és copríncep, juntament amb el president de la república francesa. Oposant-se a l'acolliment de personatges com el fill de **Duvalier**, ha ajudat perquè Andorra no es convertís en un camp abonat per a les màfies internacionals.

Carles Gordó, que és valencià, va oposar-se al fet que figurés el nom d'**Ausiàs Marc** en el paràgraf de la pastoral Arrels Cristianes de Catalunya que diu: «Els bisbes volem contribuir a l'esforç general de la societat, per tal que la llengua de **Ramon Llull** i de **Jacint Verdaguer** assoleixi la plena recuperació». Espantadís, **Carles Gordó** va argumentar que molts catòlics valencians no entendrien aquest nivell d'unitat lingüística.

Completen el *staff* de la Tarraconense els bisbes de Girona, **Jaume Camprodon**, el de Lleida, **Ramon Malla**, el de Solsona, **Miquel Moncadas** i el de Vic, **Josep Maria Guix**. □

ANTICATALANISME, DEL MICALET AL TIBIDABO

Roca Cabanellas: ¿un cardenal per a Barcelona?

Miguel Roca Cabanellas és un dels noms que han començat a sonar a Barcelona com a possible successor de **Narcís Jubany**. Cabanellas, un home conservador, llest, solitari i d'aire anticatalanista, només acceptaria aquest càrrec si fóra acompanyat amb el seu nomenament com a cardenal.

A. Robles

Miguel Roca Cabanellas, arquebisbe de València des de 1978, va nàixer a Palma de Mallorca el 1928. Als tres anys és traslladat a Madrid i és en aquesta capital on rep la formació. La seua carrera dins l'església comença quan és nomenat rector del Colegio Espanol a Roma durant l'etapa franquista. Segons sembla, **Roca** no ha oblidat mai aquest centre, lloc habitual de pas de tota la diplomàcia espanyola al Vaticà i, per tant, font inesgotable d'informacions valuosíssimes.

El segon nomenament important de **Cabanellas** fou com a arquebisbe de Múrcia, on un grup de rectors li van posar el sobrenom de «Kelvinator», ja que qualsevol assumpte que passava per les seues mans, per vidriós que fóra, quedava immediatament congelat. La impressió que hi ha a Múrcia respecte a **Roca Cabanellas** és que es tracta d'un home molt intel·ligent, malgrat

Miguel Roca Cabanellas: un partidisme discret.